

Sygn. akt II CSK 315/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z wniosku M. D.
przy uczestnictwie A. M.
o podział majątku,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 października 2017 r. Sąd Rejonowy w C. po rozpoznaniu sprawy z wniosku M. M. przy udziale A. M. o podział majątku wspólnego: ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika wchodzi: prawo własności działki niezabudowanej nr [...]7 o pow. 1,5200 ha, położonej w obrębie K., dla której prowadzona jest Kw nr (...), o wartości 81.000 zł; prawo własności działki niezabudowanej nr [...]1 o pow. 20,1900 ha, położonej w obrębie K., dla której prowadzona jest Kw nr (...) o wartości 374.000 zł; prawo własności działki niezabudowanej nr [...]1 o pow. 22,7400 ha, położonej w obrębie K., dla której prowadzona jest Kw nr (...) o wartości 432.000 zł (pkt I); ustalił, że uczestnik postępowania poniósł nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny oraz dokonał spłaty wspólnych długów stron w wysokości 102.390,92 zł (pkt II);

oddalił w pozostałej części żądanie uczestnika w przedmiocie rozliczenia nakładów i wydatków z majątku odrębnego na majątek wspólny (III); dokonał podziału majątku wspólnego oraz zniósł wspólność rzeczy i praw majątkowych opisanych w punkcie I w ten sposób, że: przyznał na rzecz wnioskodawczyni prawo własności działki niezabudowanej nr [...]/1; przyznał na rzecz uczestnika: prawo własności działki niezabudowanej nr [...]/7 oraz prawo własności działki niezabudowanej nr [...]/1 (pkt IV); zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 28.199.46 zł tytułem dopłaty do jego udziału w majątku wspólnym, płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi w razie opóźnienia w płatności (pkt V).

Postanowieniem z 27 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w S. na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że: w punkcie II oddalił wniosek uczestnika o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny; dodał punkt IVa, w którym ustalił, że od ustania wspólności majątkowej gospodarstwo rolne opisane w punkcie I zaskarżonego postanowienia przyniosło pożytek w wysokości 77.819,08 zł; w punkcie V tytułem wyrównania udziałów i rozliczenia pożytków zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni 50.409,54 zł płatne do 27 grudnia 2019 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności (pkt 1); oddalił apelację wnioskodawczyni w pozostałym zakresie (pkt 2); oddalił apelację uczestnika (pkt 3).

W skardze kasacyjnej uczestnik, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania odwoławczego nie została zrealizowana funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna Sądu. W ocenie uczestnika błędne stanowisko Sądu Okręgowego doprowadziło do wydania wadliwego orzeczenia przejawiającego się uznaniem, iż dopłaty unijne jakie otrzymywał uczestnik, winny zostać rozliczone w ramach dochodu jakie nieruchomości przyniosła, gdyż są one związane z posiadaniem składnika majątku wspólnego stron postępowania. Sąd Odwoławczy nie wziął w ogóle pod uwagę okoliczności, iż przyznane

uczestnikowi dotacje unijne mogą mieć charakter majątku osobistego, a nie wspólnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wymaganej w ramach badania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentacji nie stanowi samo postawienie zarzutu oczywistego

naruszenia, a sformułowanie takiego zarzutu nie prowadzi jeszcze do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Dodać trzeba, że nurtujący skarżącego problem, był już przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego. Wyrażono m.in. zapatrywanie, że należy zaakceptować stanowisko, że skoro w dniu 31 maja 2005 r., strony pozostawały w ustroju wspólności ustawowej oraz posiadały wspólnie grunty rolne, do których przysługiwały dopłaty unijne, to do podziału przyjąć należy osiągnięty za ten rok dochód z gospodarstwa rolnego stron (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 listopada 2011 r., IV CSK 93/11, niepubl.). Z kolei, w postanowieniu z 13 grudnia 2013 r., (III CZP 86/13 (niepubl.)), na zadane pytanie: „Czy w sprawie o podział majątku wspólnego podlegają rozliczeniu, pobrane przez jednego z byłych małżonków po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej, dopłaty unijne do gruntów rolnych stanowiących majątek wspólny byłych małżonków, przyznane w ramach wsparcia bezpośredniego oraz z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania?”, Sąd Najwyższy odmówił odpowiedzi stwierdzając m.in., że stanowisko zajęte, w cytowanym powyżej, postanowieniu z 17 listopada 2011 r., (IV CSK 93/11) zawiera wprost twierdzącą odpowiedź na wątpliwość zgłoszoną w przedstawionym zagadnieniu prawnym. Dodał, że nie ma zaś żadnych powodów do odejścia od tego w pełni trafnego stanowiska.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązyany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

jw